

İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi
Journal of the Human and Social Science Researches
[2147-1185]

10 th Years

[itobiad], 2021, 10 (3): 2812-2831

Sanatsal Gelişim Sürecinde Pablo Ruiz Picasso ve Kübizm

Pablo Ruiz Picasso and Kubism in the Process of Art
Development

Şemseddin DAĞLI

Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi /

Assoc. Prof. Dr., Akdeniz University /

szdagli@hotmail.com

Orcid ID: 0000-0003-3085-2979

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received : 01.04.2021
Kabul Tarihi / Accepted : 16.08.2021
Yayın Tarihi / Published : 26.09.2021
Yayın Sezonu : Temmuz-Ağustos-Eylül
Pub Date Season : July-August-September

Atıf/Cite as: Dağlı, Ş. (2021). Sanatsal Gelişim Sürecinde Pablo Ruiz Picasso ve Kübizm . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 10 (3) , 2812-2831 . Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/64619/907983>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012 – Istanbul / Eyup, Turkey. All rights reserved.

Sanatsal Gelişim Sürecinde Pablo Ruiz Picasso ve Kübizm

Öz

Tarihte modern dönemin başlangıcının Fransız devrimi (1789) olduğu varsayılmaktadır. Gördükleri ile yetinmeyen sanatçılar, görmek istedikleri ve hissettikleri biçimde eserlerini tasarlayıp gerçekleştirmenin peşindedirler. Sanatçıların kendilerini dışarıdaki hayattan soyutlamaları artık neredeyse imkânsızdır. Böylelikle kendilerini anlaşılmazlıklar ve kaosu ortasında bulurlar. 20.yüzyıl sanatçıları değişen dünyaya uyum sağlarlar

Sanat tarihinin en büyük ve üretken sanatçılarından olan Picasso'nun sadece resim sanatında değil bunun yanı sıra seramik grafik ve heykel gibi farklı disiplinlerdeki diğer sanat alanları ile süren yaşamında eserlerinde ortaya çıkan ve ilk bakışta gözlemlenebilen karakteristik özellikler bu çalışmaların son derece canlı ve enerjik olmasıdır. Eserleri tüm dünyada büyük yankılar yapan akademik eğitiminin ardından üstün klasik yeteneklerini İspanyol tarzı ile birleştirerek mavi ve pembe dönemleri ile pekiştiren Picasso geçtiğimiz yüzyılı derinden sarsan bir sanat akımının da bir anlamda tetikleyicisi ve belki de en önemli ismi olmuştur. Bu akım neredeyse onun ismi ile anılacak olan kübizmdir. Perspektiften uzak biçimselliğin geometrik formlarda belirginleştiği düz hatların derinliği olmayan eserlerin ortaya çıktığı bu akım, hayranı olduğu Paul Cezanne'ın arkadaşı Emil Bernard'a yazdığı mektuplarda doğayı silindirik küp ve koni olarak görmek gerektiğine ait sözleri ve gelecekte Kübizm anılacaktır. Picasso bu yoruma karşı ilgisini artırmış ve resimlerdeki formları bu anlamda geometriksel biçimlere sokmuştur. Picasso çalışmaları sonucunda kendine kattığı farklılıklar sayesinde sanatına açtığı yeni boyutları bünyesine katarak sanat yoluna devam etmiştir. Kendine ait gerçeklik kavramını usanmadan arayışına devam ederek durmadan çalışmış farklılıkları kendine ait yeni bir dile dönüştürerek bulduğu yeni yorumlamayla geleneksel resim anlayışını kökten değiştirmiş Kübizm'e ulaşabilmek için ise uzun bir yol kat etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Picasso, Kübizm, Modern Sanat, Modernizm, Avignon'lu Kızlar.

Pablo Ruiz Picasso and Kubism in the Process of Art Development

Abstract

It is estimated that the beginning of the modern period in history was the French Revolution (1789). The artists, who were unsatisfied with what they see, are searching for designing and realizing through those forms which they want to see and feel. Now it is nearly impossible for the artists to isolate themselves from the outside life. In this way they find themselves within ambiguities and chaos. The 20th century artists adapt themselves to the changing world.

The most characteristic feature of the art life of Picasso, who is the most productive painters of all times, their lively and energetic nature. The art life of Picasso started with paintings and continued with graphic art, ceramics and sculpture. His works had considerable effects all over the world. After his academic education, he synthesized his distinguished classic skills with Spanish style and enriched his skills through the blue and pink periods. He became the initiator and the most important figure of an art movement which challenged the past century. This movement, which is nearly equated with his name, is cubism. In this movement form generation, which is at odds with perspectives, becomes legible in geometric shapes and straight contours have no depth. He was a fan of Paul Cézanne and in his letters, written to Cézanne's friend, Emil Bernard, he stated that nature should be seen in the forms of cylinder, cube and cone. These statements would later be called as Cubism. Picasso improved his interest on this interpretation and he transformed his paintings' forms into geometric forms. Picasso continued his art life through these new dimensions. Without ever stopping he searched for the concept of reality belonging to him. He transformed the differences into a characteristic language, and through his new interpretations he totally changed the traditional approach to painting and passed a long way for reaching Cubism.

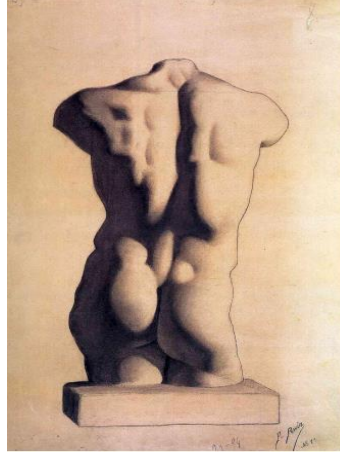
Keywords: Picasso, Cubism, Modern Art, Modernism, Les Demoiselles d'Avignon.

Giriş

20. YY'ın ve belki de tüm zamanların en büyük ve adından en fazla söz ettiren, ait olduğu dönemde pek çok sanat akımının içinde yer almış bazılarını direkt etkilemiş dünya sanat tarihinde modern resmin başlatıcı sanatçıların en önemlilerinden biri olan Pablo Ruiz Picasso 1881 yılında güney İspanya'nın Endülüs bölgesinde bulunan Malaga' şehrinde doğmuştur.

Annesi tarafından ataları, aslen İspanyanın Mayorka adalarına kadar uzanan kuyumcu bir aileden gelmektedir. İlk resim derslerini aynı zamanda ressam olan babası Josoe Ruiz Biasko'dan almıştır. Çok küçük yaşlarda çok güzel resimler yapan Picasso'nun ailesi On yaşında Coregna yerleşmiştir. On üç yaşına geldiği zaman ise babası, oğlundaki olağanüstü dehaya saygı duyarak fırçasını bırakmıştır (Hayat,1968, s.1). (Resim-1)

Resim 1. *Torstan* karakalem desen çalışma, 49x31cm, 1893/94, Picasso müzesi, Barcelona.

Babasının görevi dolayısıyla İspanya içinde değişik şehirlerde yaşayan Picasso o dönemde aynı zamanda babasının da görev yaptığı Barcelona'daki La Llotja Güzel Sanatlar Akademisi'nin sınavlarına katılmıştır.

1895 yılında Barcelona loncasındaki sınav sorusu olarak verilen ve bir ay süre tanınan çalışmayı bir günde çalışıp tamamlayarak sanat çevresini şaşkınlığa uğratmıştır.

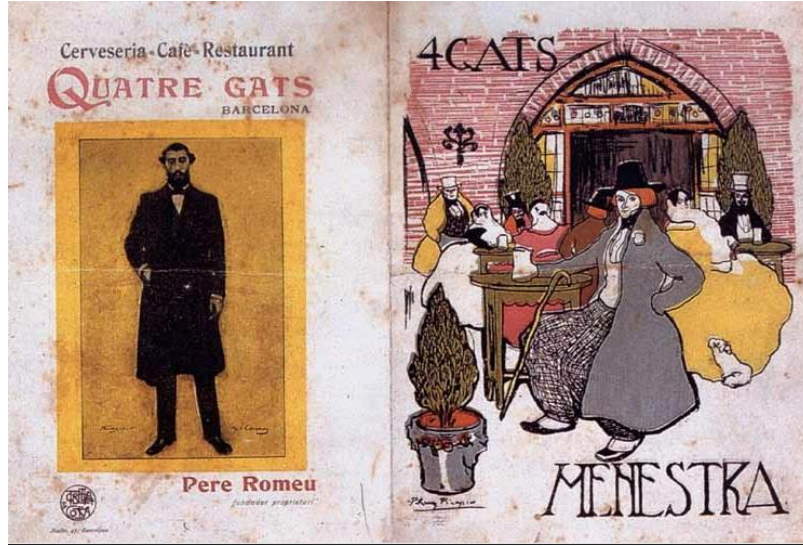
1896 yılında henüz on beş yaşında iken Barcelona'da kendine göre bir atölye kuran sanatçı bundan bir sene sonra Madrid de düzenlenecek sergi için "Bilgi ve Şefkat" tablosunu "Dört Direkli Els" kabaresi için ise yirmi beş adet resim çalışmıştır. Bu çalışmada kendisiyle birlikte Miguel Utrillo ve heykeltıraş Manola da vardır (Güvemli, 1994, s.96), (Resim-2).

O günlerde Entelektüel ve Barcelona'nın *avangart* çevresinin bir buluşma yeri olan *Quatre Gats* kafe, lokanta, müzik, *cabaret*, dinlenme, resim ve heykel sergileme salonlarının da bulunduğu aynı zamanda konaklama hizmeti de veren bir kültür merkezidir. İlk kişisel sergisini 1 Şubat 1900 de burada açmıştır. Mekanın, kir pas içindeki duvarlarına iğneyle tutturulmuş 150 desenin büyük bir kısmı, Picasso'nun sanatçı, şair ve müzisyen dostlarını resmettiği eskizlerden oluşmaktadır (Bernadac-P.de Bouchet, 2003, s.24-25). *Quatre Gats*'ın mönüsü için hazırlanmış bir baskı resimdir ve günümüzde halen kafede kullanılmaktadır (Resim -3).

Resim 2. Spain, 1897, Science and Charity (bilgi ve şefkat), 197 cm x 249,5cm, Museu Picasso, Barcelona.

Resim 3. Els Quatre Gats Menüsü (1899 - 1900)

Barcelona'da bulunduğu süreç içerisinde 1897 yılında San Fernando Akademisi'nin giriş sınavını kazanarak kısa bir müddet burada kalmıştır ve bu esnada Barcelona'da sanatçılar ve öncü aydınlar çevresine girmiştir. Ertesi sene Horta de Ebro köyünde "Aragonadeleri" tablosunu yapmış ve bu eserle Altın madalya kazanarak 1900'de Paris'e gelmiştir. Barcelona'da eserlerini gördüğü Toulouse Lautrec, Steilen ve Munch'un da etkisi altında, kalarak bölgenin yoksul kesimlerindeki yaşamı ve yoksulluğu resimlemiştir (Richard, 1991, s.96).

1901'yılına gelindiğinde tekrar Madrid'e geçerek orada "Arta söven" (Genç sanat) adlı dergiyi yayınlamıştır. Bu derginin sanatçının hayatındaki belki de en önemli bir yeri de, onun herkesçe bilinen Picasso imzasını ilk kez bu dergide yayımlanan illüstrasyon çalışmalarında kullanmaya başlamasıdır. Bundan önce R. Pablo Picasso şeklinde imza atan sanatçı, artık annesinin soyadı olan Picasso'yu kullanacaktır.

Sanatsal Gelişim Sürecinde Pablo Ruiz Picasso ve Kübizm

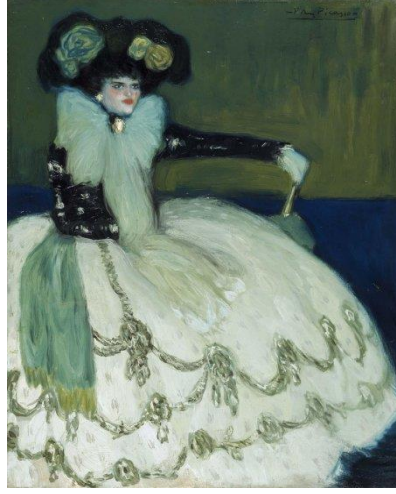
Paris'teki bulunduğu zamanlarda tanıştığı sanatsever ve aynı zamanda koleksiyoner sanat galericisi olan Ambroise Vollard, Picasso'nun eserlerine ilgi göstermiş ve tablolarını galerisinde sergilemişti.

1901'deki bu sergi Picasso'nun gerçek anlamdaki ilk sergisidir. Vollard, Picasso'nun sanatının başlangıç döneminde onun eserlerinin temsilciliğini yaparken aynı zamanda ikisi arasında sıkı bir dostlukta olmuştur. 1901 yılında Lautrec ölmüş, Apollinaire ise Paris'e gelmiştir. O sırada Benheim galerisinde Van Gogh'un eserleri sergilenmektedir. Seurat ve Van Gogh konusundaki bilgisi, ona rengi güçlü bir şekilde kullanabilmesi yolunda yardımcı olmuş parlak renklerini geniş fırça vuruşlarıyla yan yana getirmiştir (Güvemli, 1964, s.196).

Bu sergiyle birlikte Paris sanat çevrelerine dahil olan sanatçı aynı zamanda bir dönemde başlangıcının habercisidir. Vollard sergisi, konu ve teknik açıdan çeşitliliğinin yanı sıra, Picasso'yu 1901-1904 yılları arasında resimlerinde tek renk kullandığı Mavi Döneme taşınması nedeniyle de önem taşımaktadır.

Sergide yer alan *La Mujer Azul* (Mavi Kadın) adlı resmi, sanatçının Mavi Dönem'e geçiş sinyallerini veren bir tablosudur ve sergideki diğer eserlerden de daha farklı bir teknik ve renk paleti ile yapıldığı gözlemlenmektedir. Goya'nın ve özellikle Velázquez'in etkisinde yapıldığı öne sürülen bu eser, Goya'nın Prado Müzesi'nde bulunan *Reina María Luisa* adlı eseriyle ve Velázquez'in Viyana'daki Kunst Historisches Müzesinde bulunan *Prences Margarita*'sıyla olan benzerliği ile de tanınmaktadır (M. McCully, 2011, s.50).

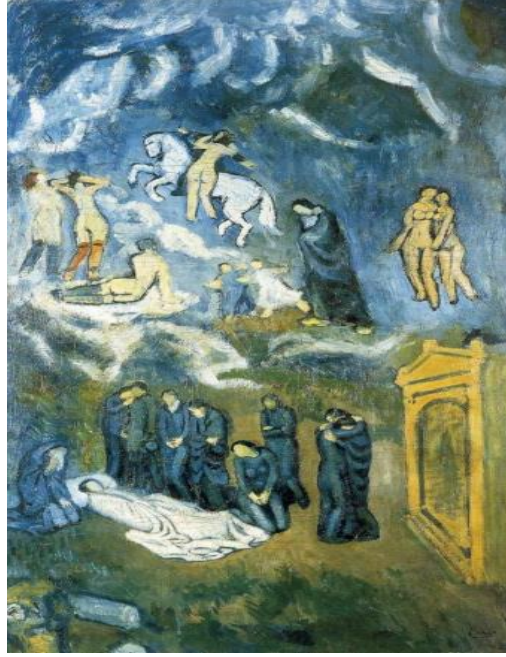
Resim 4. Oil on canvas, 133 x 100 cm., 1901, Çağdaş Sanatlar Müzesi, İspanya.

Barcelona'da bir sene kadar bulunduktan sonra artık 1904'ten itibaren Picasso'nun yaşadığı yer Paris'tir. 1909'a değin burada yaşamıştır. Montmartre'de Bateau-Latour olarak bilenen apartmanda bir stüdyoda kalmıştır. Sanatçının etrafı sanatçılar ve şairlerle çevrilidir. Burada Picasso Max Jacob, Alfred Jarry, Andre Salmon ve Guillaume Apollinaire gibi entelektüel şair ve sanatçılarla tanışarak dostluklar kurmuştur (The Great Artists, Picasso I Book6, 1978).

Farklı bir kültürden gelerek sanatın o dönemdeki merkezi olan Paris'te tutunma ve yeni oluşumlara adapte olma sürecinde Picasso zorlu yaşam şartlarının ve ekonomik krizlerin boğucu ortamlarında kendi savaşını vermektedir. Bu ruh hali aynı zamanda onun düşüncelerine konularına renklerine ve biçimlerdeki deformasyonlarına yansiyacaktır.

Paris'e yerleşerek 1904 yılına kadar burada geçirdiği dönem sanatçının mavi diye adlandırılan ve daha çok yoksul çevrelerin ve kenar semtlerde yaşayan insanların konu edinildiği mavidir. Çocukluktan beri arkadaşı ve dostu olan Casagemas'ın intihar haberi onun için büyük bir darbe olur, yüreğinde derin bir acı duyar. Bir gazeteci ve biyografi yazarı olan arkadaşı Piere Daix'in, Casagemas'ın intiharının eserlerine yansiyip yansımadığını kendisine sorması üzerine Picasso'nun verdiği cevap oldukça anlamlıdır: "Casagemas'ın intiharını düşünürken mavi resimler yapmaya başladım." (Richardson,1991, s.182).

Resim 5. (El Entierro de Casagemas)- (Casagemas'ın Gömülüşü), 150 x 90 cm., Ahşap üzeri yağlı boya, 1901, Modern Sanatlar Müzesi, Paris.

Picasso'nun eseri zengin ve son derece değişiktir. Picasso'nun sanat faaliyetleri her biri belli karaktere ayrılan birkaç devreye ayrılır. Bu devreleri şu şekilde analiz etmek mümkündür. Natüriste ya da mavi dönem 1903'ten 1905 yılları arası devam eden bu dönemde Picasso Yunan asıllı İspanyol sanatçı El Grego'nun çok büyük etkisi altında kalmış ve mavi ahengin hâkim olduğu büyük tablolar yapmıştır. Madrid'de bulunduğu sürece İspanyol resminin klasik dönemi eserlerini Prado Müzesini ziyaretlerinde bolca izlemiştir. Özellikle El Grego'nun resimlerinin sanatçı üzerindeki etkisi son derece bariz olarak eserlerine yansımıştır.

Şiir, hüznün ve romantizm havası içinde olan bu tabloların mevzuları genellikle fakirleri, dilencileri, körleri zayıf ve solgun çehreli çocukları kucaklarında taşıyan kadınları tasvir ediyordu.

Eleştirmenlerin Picasso'nun Mavi Döneminde seçtiği konular bize neye karşı resim yaptığını söylemektedir. Bu dönemde çalıştığı konular 19. yüzyılda Gustave Courbet'nin günlük yaşamı yansıtan eserlerinde de görülmüştür. Daumier'nin çamaşırcı kadınları ve kasapları gibi sosyal hayattan konular karşımıza çıkmaktadır. Bu konular yeni değildir, yeni olan Picasso'nun bu temaları farklı biçimler dâhilinde resimlerine taşımasıdır (Teber, 1985, s.129).

Paris'teki ilk yerleştiği zamanlar ve çevre arayışları içinde bulunduğu dönemden sonra sosyal çevresi ve aynı oranda tanınırlığı ekonomik durumu

değişmeye başlamış konuları ve rengine yansımıştır. 1905-1906 yıllarında Pembe Çağ yaşadığı bilinmektedir (Üstüner, 1989, s.115).

İkinci devreye pembe devre unvanı verilebilir. Zira 1905'ten 1907'ye kadar Picasso'nun eserlerinin umumî ahengi pembe idi. Konular ilk zamanlarda olduğu gibi acı, kötümser, hüznü romantik değil, neşelidir.

Picasso 1905 yılındaki resimlerinde; akrobatların, hokkabazların, soytarların, palyaçoların, gezgincilerin karakterlerini kendisine konu olarak almıştır. İki çağ arasında geçiş yumuşaktı. Sanatçının bu döneminde yaptığı çalışmalarında El Gregoya karşı duyduğu büyük hayranlık apaçık gözlemlenmektedir. Vücutlar Grego'da ki gibi iskelet, parmakları sivri, omuzlar ve dirsekleriyle uzamış kalırlar. Kırmızı önce kişilerde sonra da fonlarda bir cümbüş havası içinde belirir. Sıcak renkler soğuk renklere üstün gelir. Işığa dönüşür bu dedikleri ilk dönemi dört yıl sürmüştür (Hayat, 1968, s.1).

Resim 6. "Two acrobats with a dog", "Köpek İki Akrobat", guaj boya 105.5 x 75 cm., Paris, 1905, Museum of Modern Art, New York, USA.

Mavi Dönemdeki isyankârlık ve umutsuzluk gibi konular Pembe Dönemde suskunluğa ve kasvete dönüşmüştür. Apollinaire, Picasso'nun o dönem eserlerinde kullandığı cambaz figürlerini değerlendirirken, sanatçının onları ihtişamlı bir görüntüde değil, kabilesel kimlikleri içinde, kökleri olmaksızın sergilemeyi tercih ettiğini belirtir (Read, 2010, s.22).

1906 yılında Matisse ve Derain ile tanışan Picassonun Matisse ile pekte yıldızları barışmamış olmasına rağmen sanat görüşü olarak Derain ile daha

yakındır. 1907'ye doğru; "Mavi Çağ'ın" şiirsel ve melankolik stilinden sıyrılarak Cezanne türünde çalışmaya yönelmiştir. Bir yıl içinde Cezanne'ı da geçerek "Kübizm" adını verdiği yeni bir stil ile tüm dünyayı şaşırtan bir patlayışı gerçekleştirmiştir. Aynı yıl sonlarında Picasso artık yalnızca resim ve desen alanında değil, heykel ve gravürde de tanınmaya başlamıştır. 20. yy. Yenilikçi İspanyol sanatının resimdeki başlıca aktörleri Juan Gris, Juan Miró, Salvador Dalí ve Picasso'dur. 20. yüzyılın iki esas ve devrimsel akımı; Kübizm ve Sürrealizm'dir.

Bu dönemde Braque ve Picasso ayrı ayrı Cezanne'ın doğayı geometriyle resmetme teorisi üzerine çalışmaya başlarlar. Braque'ın resimleri Kahnweiler'in galerisinde sergilendiğinde onları gören eleştirmen Louis Vaexcelles tarafından 'garip kübikler' benzetmesiyle nitelendirildiğinde kübizm kelimesi buradan türetilip kullanılmaya başlanır (A. Brighton, A. Klimowski, 1955, s.58).

George Braque'ın 1907 sonbaharında serginin yapılacağı salona teslim ettiği altı adet tablosu, malesef o dönemin en ünlü sanatçılarından biri olan ve jüride bulunan Henry Matisse tarafından değerlendirilmişti. Matisse, Braque'ın her şeyi *petitscubes* (küçük küpler) haline getirdiği üzerine bir yorum yapmıştı. Dönemin Eleştirmeni Louis Vauxcelles, bu resimleri "kübist" olarak tanımladı ve bu tanım daha sonra bu şekliyle kabul edildi. Kübizmle birlikte Resim sanatına yeni ve farklı bir yaklaşım gelmiştir. Bu anlayışla Picasso ve Braque nesnelerin resimlenme biçimini sınırlarına kadar zorlanmaktaydı.

Kübizm, Picasso'nun Afrika heykelinin önemini anlamasıyla hayatımıza girmiştir. Onun ilkel gücü icatlara ve beş yıldır geniş kesim tarafından bilinen devrimci tarzın yükselmesine katkıda bulunmuştur. (The Great Artists, Picasso I Book6, 1978). 20. yüzyılın başında Avrupa dışı kültürlerle karşı büyük bir ilgi uyanmıştır. Matisse ve Fovlar, İran minyatürleri ile halılarına ve Kuzey Afrika çinilerine merak sarmışlardır. Braque ve Picasso zenci plastiği ve maskeleri topluyorlardır. Bu sanatçıların kimi yapıtlarında Afrika sanatının etkisini gösteren özelliklerle de karşılaşılmaktadır (İpşiroğlu, 1972, s.30).

1909'dan 1911'e kadar devam eden ve kübizmi hazırlayan bu safhada Afrika zencilerinin tapındıkları abanozdan ya da fildişinden yapılmış iptidai heykellerin tesiri altında kalmıştır. Çocukluğundan itibaren müzelerde ve çevresinde sürekli gözlem ve incelemelerde bulunan Picasso'nun bir İspanyol müzesinde müzede gördüğü, Okyanusya' ve Afrika'nın 'İlkel' sanatına ait maske ve totemler onu şoke edecektir. Bu dönemde Sanatta kişiliğini arayan genç Picasso'nun aradığı şey aslında tam da budur; bu dolambaçsız, sade ve basit bir ifade tarzıdır. Bunu "Fetişler beni biçimleriyle etkilemediler, resimden ne beklediğimi anlamamı sağladılar sözleriyle

belirtmekte zenci sanatı ve maskların ilerdeki sanatına yön verme biçimini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Resim 7. "Head of a Woman" 1907 "Dan Mask" Pablo Picasso.

'Portrelerinde ve figürlerinde bu heykellerin basit aynı zamanda terkihi satırlarını taklit etmiş, fakat bu taklidi kendi şahsiyetinin süzgecinden geçirerek yapmıştı. Nihayet bu safhalardan sonra Kübizmin inkişafı ve yayılması gelir (Hourtico, 1946, s.549-560).

Picasso'nun resminde artık zenci devresi başlamıştır. Apollaniair onu George Braque ile tanıştırmıştır. Henri Rousseau onuruna bir ziyafet vermiştir. Kübizm okulu, resmen bu sene ortaya çıkmış farklı birçok üslubu denedikten sonra sadeliği ve arzu ettiği çizgiyi Kübizm'de bulmuştur.

Kübizm 1906'da Bernard tarafından yayınlanan şu sözünden doğar: Nesnelere, silindire küre koni, gibi geometrik şekillere göre biçimlendirir. Bu sözlerde söz konusu olan, doğada keşfedilen duyusal, görsel düzenleri biçimi içine sokmak, onları biçim içine sağlamca yerleştirmek ve böylece de onları görsel olarak gerçekleştirmektir. Biçim, düzenleyici tinin nesnelere yaptığı hesaplaşmanın ürünüdür (Tunalı, 1989, s.165).

20. yüzyıl sanatında bir dönem oluşturan şekil veren dahi sanatçıya yol gösteren yanıt ise işte bu 'Zenci Sanatı'nda gizlidir. Sanatçı bundan böyle gerçekte var olan doğayı "kopyalamak yerine, onu sadece bir çıkış noktası olarak ele almaktadır. Sanatçının yeni kübizmi ilk önemli ve büyük yapıtını Avignonlu Kızlarla 1907'de verir. Bu eser sanat tarihçileri tarafından günümüz modern sanatının başlangıç çizgisi olarak belirtilmektedir.

1906-1907 "les Demosoilles d'Avignon" adlı eserini yapmıştır. Avignon'lu Genç Kızlar' isimli eserinden sonraki çalışmalarında çok belirgin bir şekilde kübist biçimler görülmeye başlanmaktadır

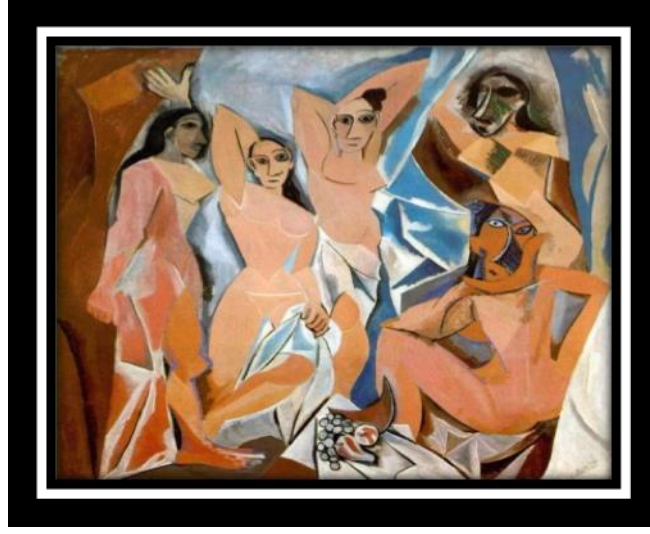
Las Señoritas de Avignon, Picasso'nun tüm sanat evrelerinin birleştiği, buradan büyük bir patlama ile Kübizm'in doğduğu modern sanatın devrim niteliğindeki eseridir. "Avignon'lu Genç Kızlar", öylesine meydan okuyucu idi ki, bunu gören Matisse bile, irkilmekten kendini alamamıştır. Bunlardan, soldaki üç tanesi; klasik figürlerin açısız çarpıtmalarıdır. Sağdaki ikisi ise, beden ve niteliklerinden etkin bir biçimde arıtılmış olup ilkel sanatın barbar özelliklerini taşırmaktadırlar (Petrov, 1979, s.385).

Tabloda Abartılmış bir pozisyonda dizler, çarpık kollar, bacaklar kalçalar vücut organları, zenci maskelerini yansıtan yüzlerin sanatçının bu eseri çizen Picasso'nun bu tablosunda zenci sanatıyla birlikte Cezanne'in yıkılanlar dizisinin de etkisi görülmektedir.

Cezanne'dan etkilediği muhakkaktır. Glovis Siegel, Ambreis Vollard, Wilhelm Onde, Kahnweller gibi tablolarında bu etkiler açıklıkla görülmektedir. Picasso, evreni kırık bir aynanı içinden görür gibidir. Üçgenler, birbirini kesen karşılayan açılar, çizgilerini yitirip kırılmış gibi dağılan ya da tablonun sınırları içinde yığılma parçalanmış nesnelere resimde kübik yığılmalar olarak gözlemlenmektedir (Skira, 1959). Gerçekten de resme geometri düzeni getiren eseri ertesi yıl bitirmiştir. Yapıtta, her şey-şekiller ve yerleşme- açısız nitelik içindedir. Ama yapıtlar düzeysel değildir, tersine gölgeler de öyle kullanılmıştır ki, onlara; üç boyutlu denilecek bir görünüm sağlanmış, denilebilir. "Avignon'lu Genç Kızlar" da ki figürler, toplumsal geleneklere karşı güçlü bir başkaldırışı belirler. Bu eserde insan anatomisi, Picasso'nun dehası inanılmaz hayal gücünün ham bir göstergesi mahiyetindedir: Kaslar, göğüsler ve yüzler; Braque'in "Le Courier"dekine benzer bir ustalıkla sunulmuştur. Onların özdeşlikleri pek önemsenmemiştir. (Petrov, 1979, s.385).

Bir anlamda modernizmde öncüsü olma niteliğindeki sanatçı "Avignon'lu Genç Kızlar" yapıtı ile ilk modern sanatı başlatmıştır. Bugün Newyork modern sanat müzesinde yer almakta olan ünlü yapıtta hiçbir bütünlük yoktur. "Avignon'lu Genç Kızlar" yapıtını, yalnız resim olarak görmemek lazımdır. Bu yapıt resim sanat tarihinde önemli bir olaydır. Ucello' nun savaş tabloları gibi, Delacroix'in Dante-Barke yapıtı gibi olay yaratmıştır (Üstüner, 1989, s.115).

Resim 8. Avignonlu Kızlar, 1907, Yağlıboya, 243.9 × 233.7 cm., Modern Sanatlar Müzesi, New York.

Kendini “Avignon’lu Genç Kızların” etkisine kaptıran Picasso; bu –yeni bulunmuş- alanda; sessiz fakat sistemli araştırmalarını sürdürürken Braque’da, onun yanı başında; aynı görevi üstlenmiştir. 1912 dolaylarında, iki sanatçı; sürekli bir iş birliği ve uyum beraberliği içinde çalışarak Kübizmi; birinci dönemdeki yerinden daha güçlü bir aşamaya getirmişlerdir (Petrov, 1979, s.385).

Duyulara “güven” olamayacağı için, Kübist sanatçılar natüralist sanatı bir aldatmaca olarak görmüşlerdir. Bu sanatçılar nesnelerin dış görünümünü değil özünü ve değişmeyen yapısını vermek istemişlerdir. Kübizimde nesnelerin değişmeyen yanı duygularla algılanamazdı, ancak akıllı kavranabilirdi (İpşiroğlu, 1993, s.26-27).

1923 yılında yaptığı açıklama ile: “Ben İngilizce anlamam. İngilizce kitap benim için hoştur. Bununla beraber, bu İngilizce lisanının mevcut olmadığını anlamına gelmez. Öyle ise eğer ben tanımadığı bir şeyi anlamazsam suçu başkasının üzerine yüklemek neden?” diyerek konunun net bir açıklamasını ortaya koymuştur

Kübizmin isim aşamasında dönemin şairi ve aynı zamanda Kübist sanatın ‘manifesto’sunu yazmış olan şair G. Apollinaire’in yazdığı birkaç dize bu konuda bize fikir vermektedir. Bu yeni resim okulu, bu ismi 1908 yılında açılan Sonbahar Sergisinde Henry Matisse ile alaylı bir şekilde elde etmiştir. Matisse, kübik biçimleri ve özellikle dikkati çeken evleriyle bir resmi gördüğünde, ‘kübist’ sözcüğünü alay geçmek üzere kullanmıştır. Apollinaire’e göre kübizm adı da bu sanat anlayışına alay olsun diye bir tesadüf eseri verilmiştir (Tunalı, 1989, s.164)

Pablo Picasso anılınca ilk akla gelen kübizmdir. En hızlı çağı 4 yıl süren bu akımın Picasso'nun uzun sanat hayatı içinde çok önemi yok gibi görünürse de "onun daha otuzuna varmadan yaşadığı bu deneyin izleri tüm eserlerinde görünür. Picasso özellikle analitik kübizm denilen dönemin anlatım, yöntemlerini kullanmaktan rahatlık duymuştur.

Konuyla ilgili olarak graudy;

Picasso, Cezanne'ın denemesine son derece cesurca bir gelişim kazandıracaktı. Buna ilişkin olarak "Hiçbir sanat eseri doğal değildir. Sanat eseri doğada doğal olmayı anlatır" (Graudy, 1966, s.48) diyerek Picasso'nun sanatının temellendirmesini yapmaktadır. 1910 yılından sonra Picasso Braque ile birlikte Kübizm akımını yeni bir boyuta taşımaya başladılar. İlk aşamada objelerin parçalarına ayrılması mantığına dayanan "Analitik Kübizm" olarak bilinen teknikle başlamışlardır. Burada hedeflenen amaç objeyi taklit etmekten çok onun gerçeğini yansıtmaktır.

Resim 9. Ambroise Vollard'ın Portresi, 1910. Tuval üzerine yağlıboya, 93 x 66 cm. Puşkin Güzel Sanatlar Müzesi, Moskova.

Resim 10. Girl with a Mandolin- mandolinli kadın, 1910, Picasso müzesi.

'Picasso kübizmi analitiktir. Çünkü o doğa biçimlerini ayrıştırmaktadır. Doğa biçimlerinin ayrışımına ve etüdüne dayandığı için, analitik kübizm adını alır. Öbürü de, salt düşünsel elemanlara dayandığı için, sentetik kübizm adını alır' (Tunalı, 1989, s.167).

Burada; çizimler parçalanır, dışa kapatılıp açılır, değişik cephelerden resmedilip gösterilir. Biçimsel unsurlar ise sanatçının tasarrufu altındadır sadece görünen ve akılcı algılananın resmini değil düşündüğünün de resmini çizer.

Kübizmin resimdeki amacı, nesnelere İzleyicinin baktığı yer ve açıdan görebileceği biçimde değil, farklı yönlerden ve açıkça görülebilecek özellikleri ile de ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım ise aynı zamanda resme dördüncü bir boyut olarak zamanı katmaktır.

Kübist anlayışta ortaya konulan eserlerin genel özelliği, geometri ve geometrik biçimlerin plastik bir iadeyle sunumudur. Çizilen nesnelere geometrik formlar oluşturacak şekilde sadeleştirilmiş ve geometrik biçimlere formlara bölünmüştür. Kübizmin başka bir özelliği de uzaydaki üç boyutlu bir cisim iki boyutlu yüzeye aktarma kaygısı olmuştur. Bu optikten bakıldığında Picasso biçimlerin yanal yüzeylerine bölmüş böylece parçayı iki boyutlu yüzeyde göstermeye çalışmıştır. Bu şekilde portrelerindeki figürler hem profil hem de cepheden görüntülenmiş durumdadır

Yüzyıllarca belli bir sanat anlayışı ve disiplinle gerçekleşen batı resminde Düz zeminde üç boyutlu bir görüntü oluşturabilmek için Rönesans'tan güne kadar ressamlar perspektiften yararlanmışlardır. Eser içinde bulunan tüm arka yapı elemanlarını konuyu oluşturan her nesneyi bir perspektif derinlik ve planlar içinde tabloya yansıtmaktaydılar. Değişmez bir noktadan tasvir edilen sahneye bakış. Bu anlayış bizim tek gözle gördüğümüz ve

gözümüzün hareket etmediği, göz noktasının değişmediği varsayımına dayanıyordu. Doğaya bir delikten bakar gibi bakmak esasına dayanan bir perspektif anlayışı resme hâkim olan bir bakış açısıydı.

Oysa ki; Picasso gözlerinde budak deliği olmadığından inanıyordu. Bunun için nesnelerin tek noktadan görünen değişmez çevre çizgilerini değiştirmeyi, oynatmayı denedi. O ve arkadaşları "Niçin bir prizmanın bir silindirin yalnız bir yüzünü gösterelim. Önce nesnelere geometrik yapılarıyla ele alalım, sonra onları değişik açılardan bir anda gösterelim. "Daha da ileri giderek nesnelere birçok noktadan algılanmış değişik görünümünü eş zamanlı olarak resmetmeye başladılar. Bir yandan da derinlik etkisini yok ediyorlar, nesnelere resmin yüzeyine diklemesine yerleştiriyorlar, perspektifi kaldırıyorlardı. Böylece Kübizm doğmuş oldu. Oylumlarla uğraşarak gibi görünseler de yüzey resmi yapıyorlardı. Picasso asırlık ömrünün birkaç yılını dolduran kübizmi bittiği yerde bırakmış, yeni akımlar denemiştir (Erol, 1971, s.1).

Kendisi farklı açıdan sanatına bakışıyla ilgili olarak şu yorumda bulunmaktadır.

(Picasso: "Ben cisimleri düşündüğüm gibi çizerim, gördüğüm gibi değil"). Kübizm iki büyük ressamın, Picasso'yla Braque'ın ortak çalışmasıyla ortaya çıkmıştır. Akımın, kuramsal ilkeler içinde boğulmuş deneylere dönüşmemesini, bu iki sanatçının yaratıcı gücüne borçluyuz. Picasso, yeni bir "yöntem" yaratmış olduğuna ilişkin sözlere hep karşı çıkmıştır ("Ben aramam, bulurum"). Kübizme düşünerek değil, seçim yaparak ulaşmış olduğunu her zaman vurgulamıştır (Sanat Tarihi Ansiklopedisi, 1983, s.655).

'1908-1909 yılında kübizmin, tahlilci devresine girmiştir. Münich'te Thannhauser galerisinde ilk sergisini açmıştır. Bu esnada Derain ve Braque ile ilişkileri devam etmektedir. Yine New York'ta galeri 291'deki ilk sergisi bu tarihlerdedir' (Bigalı, 1999, s.96).

Cezanne'in denemesine son derece cesurca bir gelişim kazandıracak olan Picasso yaptığı sanatın temel felsefesini "Hiçbir sanat eseri doğal değildir. Sanat eseri doğada doğal olmayı anlatır" sözleriyle ortaya koymuştur.

1912'de kübizmin sentezi devresi ile resimlerine harf-sayı ve şekilleri girmeye başlamıştır. Bu dönemde resme yapıştırmalar kağıtlar da girmiştir. Bir yandan portreler, bir yandan sergilere hazırlanır. Birkaç yıl önce "Collage" tekniğini kullanan Picasso, bu sefer gazete parçasını ve kibrit kutusunu katmakta, "Göz Yanılması" ingres gibi objeye göz atarak yapma şekline geçmiştir (Üstüner, 1989, s.118).

Picasso, kadın figürleri üzerine oluşturulmuş eserlerini Cezanne'in 1905 yılında *Le Salon des Indépendants* (Bağımsız Sanatçılar Sergisi) retrospektifinde yer alan tablolarından etkilenerek yaptığını dile getirirken buna neyin sebep olduğu konusunda hiçbir fikri olmadığını ifade eder. O bu dönemde gerçekleştirdiği kadın tabloları için pek çok insanın resimlerini metafizik

yaklaşımlarla açıklamaya çalıştığından, onların bir kaza sonrası yaşadığı farklı bir bilince ait ürünler olup olmadığına dair kendisine sorular yöneltildiğinden ve onların arkasındaki gizi çözmek için teoriler üretildiğinden bahseder. Bu konuya ışık tutacak şu açıklamayı yapmakla yetinir: “Fırça akılla hareket etmez. Siz altı kişiyi davet edersiniz bakarsınız bunlardan sadece ikisi gelmiş” (Richardson, 1991, s.472).

Resimde Espas meselesi Kübizmin ihtimalle en direk ve bilinen bir yönüydü. 1909' yılından günümüze değin Picasso ve Braque'ın resimlerine bakıldığında onlarda bütünüyle ön ve arka zemin olduğu görülmektedir.

Kübizmin temel açıklamalarından biriside nesnenin pek çok açıdan gösterilebilmesi sayesinde tek sahneye resmin nesnenin hareket ediyormuşçasına değişik açılardan görünmesidir. Yüzün farklı açılardan bakıldığında izleyicide farklı etkiler oluşturulabileceği de bu bakışla sağlanmıştır. Kübizm bu özelliğiyle izleyicide ve seyirci arasında bir bağ oluşturur. İlk başta eserin hangi açıdan nasıl görüldüğü belirgin değildir ama izlendikçe bu görüntü farklı açılardan farklı biçimlerde görünüşe ulaşmaktadır Bu Picasso'nun kübist eserlerinde sıklıkla gözlemlenmektedir

Kübizm, diğer akımlardan pek farklı değildir. Aynı prensipler aynı unsurlar hepsinde vardır. Kübizmin uzun zaman anlaşılmaşması, hatta bugün dahi onun içinde görülecek bir şey bulamayan insanların bulunmaması hakikati hiçbir öneme haiz değildir.

Kübizm, doğanın, yepyeni bir bakış açısıyla ele alınmış bir yorumu idi. Soyut değildi, normal biçimlerle alakasını hiçbir zaman kesmemişti. Ama buna rağmen onları serbestçe parçalıyor, geometrik bir düzen, daha doğrusu her tabloya, her konuya göre değişen düzenler içinde derliyor dağıtıyor ve bu yönüyle konuya önem vermiyordu.

1916'da “Kübizmin billur devresi” başlamıştır. Gene bu yıllar Picasso'nun başta, biri önden, biri yandan iki yüz halinde çizdiği ünlü portrelere başladığı dönemdir. Marie Therese'le olan aşkı çoktan sona ermiştir. Picasso şimdi Dora Maar adında genç bir fotoğrafçı kızla birlikte yaşama başlamıştır. Ondan aldığı ilhamla da gözü şakağında portreler yapıyordu. Bir yüzü, aynı zamanda hem yandan, hem önden göstermekle eserinde bir hareket yaratmaya çalışıyordu, çünkü ona göre hayat demek hareket demektir (Hayat, 1968, s.2).

Picasso bir İspanyol olarak kabına sığmayan İspanyol kanıyla sanatın çok çeşitli alanlarında ve farklı boyut ve tekniklerde ürün vermiş nadir sanatçılardan olmuştur.

Sonuç

Bu nazariyeden baktığımızda Farklı bir bakış açısına göre Picasso'nun etkilemediği tek sanat akımı olan Soyut Resim istisna bir durum olarak kabul ediliyor. 'Resim yapmış, litografi çalışmış, heykel yapmış, seramik çalışmıştır. Bütün bunları kendi sert karakteriyle yaşama sevgisinin

kaynaştığı bir başkaldırmacılık (anarchisme) ile yoğurmuştu' (Üstüner, 1989, s.120).

'Resim sanatıyla sanat serüvenine başlayıp, grafik, seramik ve heykel çalışmalarıyla devam eden sanat dolu hayatında çalışmalarının en karakteristik özelliği son derece canlı ve enerjik olmasıydı. Şok yaratan eserleri tüm dünyada büyük akisler yaptı. Pek çok sanatçıyla birlikte mimarları dahi etkilemiştir' (Wertenbaker, 1967, s.7).

Sanatçının eserlerine baktığımızda bilinen öğretilere ve akademik kurallara karşı adeta bir başkaldırı edası sezilmektedir. Bu belki de bir karşı duruş bir meydan okumadır. Yaşamındaki çizgilere baktığımızda Picasso'nun karakterinin bunda önemli olduğunu gözlemleriz o hayata hiçbir zaman tek açıdan bakan biri değildir yaşamının her anında yepyeni heyecanlar duyan yeni düşünceler üreten ve bu ruh halinde eserler üreten sanatı da bu yönde kullanan bir kişiliktir.

Picasso'nun özelliği ruhundaki canlılığı ve şiddeti, İspanyol tarafını her eserine kuvvetle sindirebilmiş olmasıdır. Sanatçının her türlü, belirli bir teknik olgunluğa varduktan sonra, sonsuz hürriyete ihtiyacı olduğunu kendini dilediği yoldan anlatabileceğini, en zengin örneklerle o göstermiştir. Günümüzde Picasso gibi her tür kalıba giren bir ressam için kesin bir sonuca ve yargıya ulaşabilmek son derece güçtür. O Toulouse Lautrekt kadar insani ve alaycı, Ingres kadar dikkatli, Michelangelo kadar heybetli, Greuse kadar duygulu olabilir (Read, 1960, s.217).

Picasso'da insanı hayrete düşüren bir fantezi ile çeşitli üslup değiştirme kendini gösterir. Meselâ, bu Neoklasizm devrini bir Neoromantizm (1926-1939), bunu "ıstıraplı ve lanetli" üslup (1941-1949) ve bundan sonra "fanteziler" takip etmiştir.

Picasso sanatıyla ilgili söyleminde kendisini anlattığı söyleminde "Bir işimiz için en iyi ise almaya mecburuz. Hem de yalnız kendi çalışmamızda değil, aradığımızı her tarafta aramamız lazımdır. Ben bizzat kendimi kopya etmekten korkarım. Bununla beraber bana eski deneylerden müteşekkil bir dosya gösterilse, neye ihtiyacım varsa almakta zerre kadar tereddüt etmem." diyerek duygularını belirtmiştir.

"20 yüzyılın en büyük sanatçılarından birisi hatta en önemli karakteri olan Picasso devamlı bir arayış içinde olmuştur. Aramak için devamlı yöntem değiştirmiştir. Resim çalışmalarının yanı sıra, seramik çalışmaları da vardır. Seramik üzerine yaptığı ilkel resimlerle anlatmak istediği şekli, yalın olarak anlatım ile yetinmiştir. Picasso aradığını resmetmez, bulduğunu resmetmektedir " (Üstüner, 1989, s.115).

Picasso şaşılacak bir el ustalığına sahipti. Bir teknik, bir tarz, bir görüş içine sığamıyor, boyuna değişiyor ve dünya sanatından seve seve, bile bile aldıklarını kendinde birleştiriyordu.

Sanatçının dehası ve sanatıyla ilgili olarak 'Piorro'de colombier gibi bazı sanat tarihçileri Picasso'nun tezatlarla dolu oluşunu, her temayülü denemesini, hepsinden en iyi örnekler sağladığı halde hiçbirinde karar kılmamasını, hayatının yeni sürprizlere gebe oluşunu, bir çeşit fantezi, bir sebatsızlık sayarlar (Güvemli, 1964, s.200).

Zamanın ünlü sanat eleştirmenlerinden biri olan Maurice Raynal gibi ömrü boyunca yakın dostu olmuş sanatını en mahrem teferruatına kadar incelemiş olanlar ise, Picasso'yu olağanüstü dehasının elinde oyuncak ve esir göyerek sınırlarını koyamayışını buna yorarlar.

Teknik bakımdan plastik sanatların denemediği kolu kalmayan araştırmadığı bölümü bulunmayan yönü kalmamıştır. Çaba verdiği tüm sanatsal alanlarda teknik olarak istediği sonuçlara ulaşmıştır.

Denediği yolu üslubun, sonuna erdiği hissettiği anda ise çalışmalarını yeni bir yola yöneltmekte asla çekince duymamıştır Çizgi mükemmelliği kimse tarafından inkâr edilmemiştir. O aynı zamanda Mükemmel bir desinatördür. Biçim anlayışı içinde mutlaka konu ve figür vardır. Sanatsal yaşamı boyunca Ne kadar konu ve üslup değiştirmiş olsa da, her zaman konu ve figüre bağlı kalmıştır. İnsan ve toplumu konularına çıkış noktası yapmış bu sayede zaman zaman gerçekçi, bazen ifadeci ve başka biçimlerde görünerek hep aynı hedefe yönelmiştir (Güvemli, 1964, s.201).

Plastik sanatların hemen her çeşidinde eser vermiş olan Picasso'nun eserleri kadar özel koleksiyonuna girmiş pek az eser vardır. Günümüzde tüm dünya özellikle Amerikan müzelerinde yüzlerce eseri bulunuyor. Son derece Verimli, çalışkan durmadan yaratan tekrarlardan korkmayan bir sanatçı olan Picasso hem ömrü boyunca irili ufaklı sayısız tablolar, gravürler ve binlerce desen, seramik, heykel, binlerce eser vermiştir.

Kaynakça

(1983). Sanat Tarihi Ansiklopedisi, Görsel Güzel Sanatlar Ansiklopedisi, Cilt 4, İstanbul: Görsel Yayınları Ticaret Sanayi A.S.

Bernadac, M., Bouvhet, L. (1988). Picasso Master of the New Horizons, London: Thames & Hudson .

Bigalı, Ş. (1999). Resim Sanatı, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Brighton, A., Klimowski A. (1995). Picasso for Beginners, Cambridge: Icon Books.

Erol, T. (1971). Picasso ve Kübizm, Sanat Aylık Güzel Sanatlar Gazetesi, Sayı: 2, 1-2.

Eyupoğlu, S., İpşiroğlu, M.S. (1972). Avrupa Resminde Gerçek Duygusu, İstanbul, İst. Üni. Edb. Fak. Yayınları.

- Garaudy, R. (1966). Gerçekçilik Açısından Picasso, çev. Mehmet Doğan, İstanbul: Garanti Matbaası.
- Güvenli, Z. (1964). Büyük Ressamlar ve Heykeltıraşlar, İstanbul: Ekim basımevi.
- Hayat Büyük Ressamlar Ansiklopedisi (1968). İstanbul: Tiftruk Matbaası.
- Hourtico. I/O. (1946). Sanat Şaheserleri, İstanbul: Kenan Basımevi ve Klişe Fabrikası, cilt 3.
- İpşiroğlu, N., İpşiroğlu M. (1993). Sanatta Devrim, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Lionel, R. (1991). Ekspresyonizm Sanat Ansiklopedisi, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Mccully, M. (2011). Devorar París, Barcelona, Nerea, S.A. Editorial.
- Petrov, G. (1979). Olaylar İçerisinde Büyük Sanatçılar ve Üstün Yapıtları, İstanbul: İnkılap ve Aka Basımevi.
- Read, H. (1960). Sanatın Anlamı, çev. Güler İnal, Nurşin Asgari, Ankara: Ankara Türk Tarih Kurum Basımevi.
- Read, P. (2010). Picasso & Apollinaire-The Persistence of Memory, U.S.A, University of California Press.
- Richardson, J. A. (1991). Life of Picasso Vol II, New York, Random House.
- Skira, A. (1959). The Taste of Our Time: Picasso, Paris: d'Art Albert Skira.
- Teber, S. (1985) Picasso, İstanbul: De Yayıncılık .
- The Great Artist Picasso Book 6 (1978).
- Tunalı, İ. (1989). Felsefenin Işığında Modern Resim, İstanbul: Evrim Matbaası.
- Üstüner, A. C. (1989). İspanyol Resim Sanatı, İstanbul: Engin yayıncılık.
- Wetenbaker, L.(1967). The World of Picasso 1881, New York: Time Life Books.

